

Žensko tijelo kao inspiracija u domeni modne ilustracije

Stojadinović, Kristina

Undergraduate thesis / Završni rad

2020

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Faculty of Textile Technology / Sveučilište u Zagrebu, Tekstilno-tehnološki fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:201:349339>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-03-13**

Repository / Repozitorij:

[Faculty of Textile Technology University of Zagreb - Digital Repository](#)

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
TEKSTILNO TEHNOLOŠKI FAKULTET

ZAVRŠNI RAD
ŽENSKO TIJELO KAO INSPIRACIJA U DOMENI MODNE ILUSTRACIJE
KRISTINA STOJADINOVIĆ

Zagreb, rujan 2020.

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
TEKSTILNO TEHNOLOŠKI FAKULTET
TEKSTILNI I MODNI DIZAJN
MODNI DIZAJN

ZAVRŠNI RAD

ŽENSKO TIJELO KAO INSPIRACIJA U DOMENI MODNE ILUSTRACIJE

Mentor:

ak. slik. Paulina Jazvić, izv. prof. art.

Student:

Kristina Stojadinović

Zagreb, rujan 2020.

UNIVERSITY OF ZAGREB
FACULTY OF TEXTILE TECHNOLOGY
TEXTILE AND FASHION DESIGN
FASHION DESIGN

FINAL PAPER

THE FEMALE BODY AS INSPIRATION IN THE DOMAIN OF FASHION
ILLUSTRATION

Mentor:

Assoc. Prof. art. Paulina Jazvić, academic painter

Student:

Kristina Stojadinović

Zagreb, September 2020.

DOKUMENTACIJSKA KARTICA

Zavod za dizajn tekstila i odjeće

Broj stranica: 72

Broj slika: 48

Broj likovnih ostvarenja: 15

Broj literaturnih izvora: 14

Članovi povjerenstva:

- I. ak. slik. Paulina Jazvić, izv. prof. art., predsjednik
- II. doc. dr. sc. Renata Hrženjak
- III. izv. prof. art. Prof. likovne kulture Koraljka Kovač Dugandžić

Datum predaje i obrane rada: rujan, 2020

Sažetak

Povijesni, estetski, kulturni ili politički, samo su neki od razloga korištenja tijela kao subjekta u umjetničkom svijetu. Velik dio naše povijesti, a i današnjice, čini ukrašavanje tijela. Ljudsko tijelo, kao što kreira na drugim medijima, može biti i samo živi medij u likovnoj umjetnosti. Cjelokupni doživljaj realnosti, ali i umjetnosti, moramo sagledavati dubljim promatranjem šireg konteksta, ne samo estetski ugodnog ili poželjnog. Spram prošlosti, suvremena umjetnost krši pravila i stilove svih povijesnih razdoblja bazirajući se na suvremene estetike i problematike u svijetu ne ograničavajući se. Ovaj se rad bavi proučavanjem i promatranjem promjena prikaza i predstavljanja ženskog tijela kroz različita povijesna razdoblja s ciljem usporedbe i prikaza suvremenih ideala.

Ključne riječi: tijelo, povijest umjetnosti, ljepota, ženski rod

Abstract

Historical, aesthetic, cultural or political, are just some of many reasons for using the body as a subject in the art world. Body decorating (dressing) consists throughout a big part in history as in the present. The human body, as it creates on other media, can also be just a living medium in fine arts. We must look at the whole experience of reality, but also of art, through a deeper observation of a wider context, not only aesthetically pleasing or desirable. In opposition to the past, contemporary art violates the rules and styles of all historical periods based on contemporary aesthetics and issues in the world without limiting itself. This paper deals with the study and observation of changes in the representation of the female body through different historical periods with the aim of comparing and presenting contemporary ideals.

Keywords: body, art history, beauty, women

SADRŽAJ

1. UVOD	1
2. LJEPOTA	2
2.1. Objektivnost i subjektivnost	2
2.2. Zašto spominjem ljepotu?	4
3. TIJELO	5
3.1. Ideologizirano tijelo	6
3.2. Odjeveno tijelo	7
3.3. Umjetnost i tijelo	8
3.4. Izazovi spola	9
3.5. Tijela budućnosti	10
4. KRATKA POVIJEST ŽENSKE LJEPOTE	11
4.1. ANTIKA: Egipat	12
4.2. ANTIKA: Grčka	13
4.3. Srednji vijek	18
4.4. Renesansa	19
4.5. Barok	20
4.6. Carstvo	21
4.7. Romantizam	22
4.8. Impresionizam	22
5. TJELESNI IDEALI U POSLJEDNJIH 100 GODINA ...	23

5.1.	1910 "The Gibson Girl"	24
5.2.	1920 „The Flapper“	25
5.3.	1930 „The Soft Siren“	26
5.4.	1940 „The Star-Spangled Girl“	27
5.5.	1950 „The Hourglass“	28
5.6.	1960 „The Twig“	29
5.7.	1970 „The Disco Diva“	30
5.8.	1980 „The Supermodel“	31
5.9.	1990 „The Waif“	32
5.10.	2000 „The Buff Beauty“	33
5.11.	2010 pa sve do danas	34
6.	ZAKLJUČAK	37
7.	EKSPERIMENTALNI DIO	38
7.1.	Opis modela satenske haljine	39
7.2.	Mjere za konstrukciju temeljnog kroja haljine	40
7.3.	Konstrukcija temeljnog kroja i modeliranje haljine	41
7.4.	Izdvajanje krojnih dijelova i dodavanje šavnih dodataka	42
8.	LITERATURA	43
9.	POPIS PRILOG	45

1. UVOD

Svako društvo ljudsko tijelo razumije na svoj način te vjeruje da je njihovo tijelo istinsko tijelo, koje je stvoreno odnosno tijelo koje se razvilo na način na koji tijela moraju biti. O ljudskom tijelu bilo je puno rasprava. Način na koji su ljudi definirani i što ih je definiralo - bila njihova anatomija ili njihova energija ili oboje - ovisi o kulturi i vremenu. Kultura ne definira samo kako se spol percipira već i kako se definira spol. Danas se o spolu i identitetu i dalje vode velike rasprave. „Tijelo je i praktički i teorijski operator društvenih pravila i društvenih agregata.“ (Berthelot prema Ristić, Marinković 1991: 397). „Ono također ima, kako piše Judith Butler, uvijek javnu dimenziju i konstituira se kao društveni fenomen u javnoj sferi.“ (Butler, 2004: 21). „Društveni determinizam prožima tijelo na posredan način, putem kulture koja ga prevodi i transformira kroz pravila, obveze, zabrane, odbijanja, želje, ukuse i gađenja.“ (Boltanski, 1971).

2. LJEPOTA

Što je ljepota? Naša percepcija ljepote se mijenjala kroz povijest te to još i dan danas čini, ostavljajući žene u stalnoj potrazi za idealom. Nameću nam se ideali koji se brzo razvijaju jer ne postoji standardni "kalup" za ljepotu što znači da bi trebali slaviti raznolikost ženskog tijela odnosno njegova oblika. "Ljepota je u oku promatrača.", rekli bi mnogi. No to "oko" može vidjeti stvari na vrlo različit način ovisno o tome gdje (i kada) je. Priroda ljepote jedna je od najtrajnijih i najspornijih tema zapadne filozofije, a prirodom umjetnosti jedno je od dva temeljna pitanja filozofske estetike. Primarna je tema među starogrčkim, helenističkim i srednjovjekovnim filozofima te se takva održavala do početka 20. stoljeća kada je počela propadati kao predmet filozofskog istraživanja te kao primarni cilj umjetnosti. Međutim, bilo je znakova oživljenog interesa početkom 2000-ih.

2.1. Objektivnost i subjektivnost

Možda je najpoznatije osnovno pitanje u teoriji ljepote je li ljepota subjektivna - nalazi se "u oku promatrača" - ili je objektivna značajka lijepih stvari. Vrijedi napomenuti i koliko su različita ili čak nekompatibilna međusobno mnoga stajališta: na primjer, neki filozofi ljepotu povezuju isključivo s upotrebom, drugi upravo s beskorisnošću. Ukratko ću se osvrnuti na neke od stajališta poznatih filozofa. Sve do osamnaestog stoljeća, većina filozofskih izvještaja o ljepoti tretirala ju je kao objektivnu kvalitetu: smještali su je u sam lijepi predmet ili u kvalitete tog predmeta. U knjizi *De Veritate Religione* Augustin izričito pita jesu

li stvari lijepe jer pružaju oduševljenje ili pružaju oduševljenje jer su lijepe; odlučno se odlučuje za drugu (Augustin, 247). U osamnaestom stoljeću Hume je pisao, kako slijedi, izražavajući jednu 'vrstu filozofije':

„Ljepota nije kvaliteta u samim stvarima: ona postoji samo u umu koji ih promatra; a svaki um opaža različitu ljepotu. Jedna osoba može čak i opaziti deformaciju, kad je druga osjetljiva na ljepotu; i svaki bi pojedinac trebao pristati na svoje osjećaje, ne pretvarajući se da regulira tuđe osjećaje." (Hume 1757, 136).

I Kant započinje svoju raspravu o tome u Kritici presude (Treća kritika) jednako odlučno: „Prosudba okusa stoga nije prosudba spoznaje i prema tome nije logična već estetska, po čemu razumijemo da čije određivanje ne može biti ništa drugo nego subjektivno. Svaka referenca na reprezentacije, čak i ona na senzacije, može biti objektivna (i tada ona označava stvarni [element] empirijske reprezentacije), osim referencije na osjećaj ugone i boli, kojim se u objektu ništa ne označava, ali kroz koji postoji osjećaj u subjektu jer na njega utječe prikaz." (Kant 1790, odjeljak 1). Međutim, ako je ljepota u potpunosti subjektivna - to jest, ako je išta što bilo tko smatra ili doživljava tako lijepim (kao što na primjer tvrdi James Kirwan) - onda se čini da ta riječ nema značenje ili da ne izričemo bilo što kad nešto nazivamo lijepim, osim možda osobnog stava koji odobrava. Uz to, iako se različite osobe naravno mogu razlikovati u određenim prosudbama, također je očito da se naše prosudbe podudaraju u nevjerojatnoj mjeri: bilo bi čudno ili naopako da bilo koja osoba porekne da je savršena ruža ili dramatičan zalazak

sunca bio lijep. A moguće je zapravo ne slagati se i prepirati oko toga je li nešto lijepo ili pokušati pokazati nekome da je nešto lijepo ili naučiti od nekoga zašto je to tako. S druge strane, čini se besmislenim reći da ljepota nema veze sa subjektivnim odgovorom ili da je potpuno objektivna. Čini se da to, na primjer, podrazumijeva da svijet bez opažatelja može biti lijep ili ružan. Tuđi ukus često smatramo privremenim pravom na neko poštovanje, čak i kad se razlikuje od našeg, kao što to možda nećemo, na primjer, u slučajevima moralnih, političkih ili činjeničnih mišljenja.

2.2. Zašto spominjem ljepotu?

Ljepotu pronalazimo svugdje oko sebe. Smatram da je bitan segment koji valja spomenuti i nadovezati uz temu ovog rada jer kada govorimo o ljepoti, prvo na što često pomislimo jest ljepota ljudskog bića (lika). Naročito kada govorimo o ženskom rodu.

3. TIJELO

Jedan od mogućih odgovora na pitanje postoji li što prirodnije od golog ljudskog tijela, može glasiti: ne postoji mnogo toga neprirodnijeg. „Golotinja se rodila u umu promatrača.“, parafraza je kojom je John Berger (1972) komentirao glasovitu biblijsku scenu „Tada se obadvoma otvore oči, i upoznaju da su goli.“ (Knjiga postanka, 3). Već to biblijsko tijelo nipošto nije prirodno i nedužno nego je opterećeno zabranama, prijetnjama i značenjima. Jer, upravo je ljudsko tijelo mjesto susreta priroda i kulture, instinkta i povijesti, osjećaja i razuma, nagona i kontrola. Na samom kraju dvadesetog stoljeća ljudsko tijelo istodobno je još uvijek proizvod najelementarnije biologije, ali i najsofisticiranije uljudbe i najsloženijih suvremenih tehnologija. Ljudsko tijelo je u isti čas aktivno i pasivno, ali se i, svjesno ili podsvjesno, opire svakoj kontroli. Tumačenja tijela su raznolika: ono je isključivi proizvod biologije (darwinizam), racionalno biće (karterijanizam), doživljeno polje percepcije (fenomenologija), bojište između ida i super-ega (psihoanaliza) ili teorijski prostor za proučavanje društvene moći nad pojedincem (socijalni konstruktivizam). Tijelo se, s promjenama u društvu, tehnologiji, umjetnosti i spolnoj osviještenosti, uočljivo mijenja. Proces tranzicije tijela ubrzava se samo globalizacijom. U današnjem je društvu tijelo upadljivo istaknuto i često se nalazi u permanentnom procesu nastajanja, što pretvara tijelo u projekt. Čak i stari rituali dobivaju nova značenja: u srednjem vijeku religijski post ukazivao je na odricanje od svijeta i njegovih užitaka u kombinaciji sa

sramom nad tijelom, današnje dijete trebaju poboljšati zdravlje, ali i podariti tijelu poželjni oblik, koji obećava fizičke i seksualne užitke (Turner, 1996). Narcističku osobnost našeg vremena i terapijski senzibilitet, proizveli su sve veća važnost modernog tijela i velika očekivanja pojedinca (Lasch, 1980). Naglasak se stavlja na narcizam kao očekivani odgovor, nužna nadoknada psihičkom preživljavanju pojedinca. Moderni čovjek nema pravo ne biti sretan: njegov život više nije vezan uz proizvodnju nego je ponajprije u službi postojanog kreiranja vlastitih potreba i osobnog blagostanja (Baudrillard, 1998). Kasno moderni fenomen mogućnosti i izbora pokazuje da tijelo više nije podvrgnuto prinudama i ograničenjima, koji su nekad obilježavali njegovo postojanje. No, kao što Shilling naglašava, gomilaju se nove neizvjesnosti: kako bi tijelo trebali kontrolirati? Koja su ograničenja i slobode?

3.1. Ideologizirano tijelo

Kad je riječ o modernom tijelu, društveni znanstvenici sve izraženije zastupaju tezu kako ideologija djeluje kroz tijelo posredstvom još opresivnijih načina. Fizičko je tijelo kao mjesto strasti, nagona i instinkata bilo kroz povijest na neki način uvijek sumnjivo. Naturalistički su pogledi na tijelo bili, i još uvijek jesu, načini promidžbe i utemeljenja društvenih nejednakosti, od rase do spola. Sama su tijela ne dovršena bića s biološkim mogućnostima razvijanja u društvenom okolišu i u međusobnim prožimanjima. Pokazalo se da je u modernim društvima svakodnevni život dramatski teatar društvenih interakcija, pozornica na kojoj se

odvija društvena proizvodnja osobnosti: osobnost kao kazališna predstava u kojoj ljudi imaju različite maske i stavljaju ih ovisno o publici koju susreću. Svjedoci smo razdoblja personalizacije ideologije, gdje se, kroz medij televizije, politička sporazumna jednoglasna odluka postiže ritualima tjelesnog zavođenja.

3.2. Odjeveno tijelo

Dok je u pred modernim društvima samo tijelo medij za iskazivanje javne simbolike, u modernim društvima odjeća funkcionira kao kulturna metafora za tijelo. Kod mode uvijek je riječ o predstavljanju što kod Simmela znači da pomodno tijelo postoji istodobno s jednako pomodnom osobnošću. Moda obuhvaća oba područja, psihološko i društveno (Simmel, 1997). Moda je medij kroz koji se iskazuje društvena privlačnost jer modno osviješteni pojedinac šalje seriju složenih poruka drugima, poput želje da bude uvažen kao punopravni član neke određene društvene grupe ili osjećaja nadmoći ili ipak pokazivanje neprijateljstva prema onima koji tu ne pripadaju. Ukrašavajući tijelo, posjedujemo više jer je svako vlasništvo produžetak osobnosti. Tjelesno ukrašavanje proširuje ego i uvećava prostor oko nas koji popunjava naša osobnost, a koji se sastoji u užitku i pozornosti koju nam ukazuje naša okolina (Simmel, 1997).

Krajem osamnaestog stoljeća, žena kao jedina posjednica ljepote i sjaja jer se muškarac odriče težnje za ljepotom i odlučuje biti isključivo koristan (Flugel, 1971). Fluegelova teorija o pomicanju erogenih zona, prema kojoj najprije jedan, a zatim drugi dio ženskog tijela izaziva erotsko uzbuđenje, stječe u tom kontekstu

nova simbolička značenja. Odbijajući da se prepozna kao lik u zrcalu, muškarac zadržava za sebe užitek u gledanju: od muškarca očekuje se da djeluju, a od žena da se nauče pokazivati. Žene promatraju kako ih drugi gledaju i to ne određuje samo većinu odnosa između muškarca i žene nego i odnos žene prema samoj sebi. Smatra se kako je u posljednja dva stoljeća spol zamijenio klasu kao osnovni razlikovni znak unutar odijevanja.

3.3. Umjetnost i tijelo

U svim je umjetnostima, od vizualnih do performansa i literature, tijelo ili omiljeni subjekt ili, pak, jedinstveni medij izražavanja, služeći istodobno umjetnikovoj kreativnosti i društvenim očekivanjima određenog povijesnog razdoblja. Čak je i golo tijelo, postojano u povijesti umjetnosti. Dolazimo do dijela gdje ispitujemo i analiziramo razliku između golog tijela i nagosti. Kenneth Clark u knjizi *Nagost* tvrdi da biti gol jednostavno znači biti bez odjeće, što uključuje i moguću nelagodu dok je nagost umjetnička forma koja gledatelju projicira predodžbu samouvjerenog, sretnog, uravnoteženog, ustvari preobraženog tijela (Clark, 1979). Hollander, baveći se ženskim torzom, nalazi da su položaj, veličina i oblik grudi, linija vrata i ramena, dužina rebrastog koša, jednako kao i stilovi držanja, stalno promjenjive predodžbe koje prilagođavaju izgled golog tijela određenom odjevnom modnom stilu: ističe da modne promjene mijenjau izgled odjeće, ali da se s njom nužno mijenja i izgled tijela. On također uočava da djevojke na stranicama današnjih magazina djeluju modernom oku seksipilnije od

onih na Tizianovim platnima čiji su naručitelji nesumnjivo promatrali njegove aktove Playboy-očima (Hollander, 1988). Nagost je nabijena erotikom, ali se pojam erotičnosti mijenja s vremenom i kulturom. Povijest plesa ne ukazuje samo na tijelo kao glavnog protagonista nego svjedoči i o složenoj dijalektici između tijela i društva: tijelo se kroz ples realizira, ali i samo sebe proizvodi, a ta je aktivnost društvena. S druge strane, postmoderni ples, najčešće u obliku *performance arta*, posjeduje komunikativni potencijal u situacijama u kojima veže pokret s vlastitom osobnošću. U tom se slučaju ne podčinjava moći društvenog tijela nego može izraziti individualnost i jedinstvenost plesača/plesačice. Tijelo je oduvijek prisutno i u književnosti. Njegove su radosti, patnje i strasti, jednako kao i njegov izgled u rasponu od nagosti do odjeće, bile predmetom mnogih literarnih djela.

3.4. Izazovi spola

Ljudsko se tijelo sve do kraja osamnaestog stoljeća najčešće promatra kao bespolno opće tijelo. Muško se tijelo držalo mjerilom, dok je žensko tijelo imalo sve dijelove onog muškog, jedino su bili posloženi na različit i podređen način. Stoljećima se vjerovalo da žene imaju iste spolne organe kao i muškarci, samo su se njihovi nalazili unutar tijela, a ne izvan njega. Ideja jednospolnog tijela dovedena je u pitanje tijekom devetnaestog stoljeća, kada se javila revolucionarna reinterpretacija spolne razlike. Freud je osobno bio pod snažnim utjecajem devetnaestostoljetnih ideja biologizma i njegovih aporija: shvatio je da društveni

život pretpostavlja zabrane, posebice kad je u pitanju kontrola spolnosti, počevši od tabua incesta i završavajući s heteroseksualnom spolnom ljubavlju kao jedinom dopuštenom - s njegovom neporecivo biseksualnom nastrojenošću, u muškarca ili ženu. Znanost o seksu nije bila u stanju govoriti o istome, kao da on skriva neku tabu temu. Valerie Steele otkriva tu mračnu istinu usredotočivši se na cipelu, posebice onu s visokom potpeticom u ulozi fetiša. „Samo subjekt želi, dok jedino objekt zavodi" (Baudrillard, 1990). Odnosi koje čovjek uspostavlja s objektima nisu više utilitarni nego zaigrani. Proizvodi moraju privući modernog čovjeka novošću i zavodljivošću kako bi bili u stanju zadovoljiti njegove složene potrebe, od estetskih do psiholoških i emocionalnih (Lipovetsky, 1994). Bataille kaže da je čovjek rastrgan između svjetova tabua i prekoračenja, između svakodnevnog poretka i izvanrednog pretjerivanja. Istraživanje Aleksandra Štulhofera Post-materijalizam i društvena organizacija spolnosti pokazuje, s druge strane, da u tranzicijskoj zemlji, poput Hrvatske, i seksualnost ima tranzicijske značajke u rasponu od post modernog širenja permisivnosti do netolerantnosti prema seksualnim razlikama.

3.5. Tijela budućnosti

Očito je da puka promjena spola i dalje ostavlja transseksualcima teški teret društvene konstrukcije njihovog novog spola, koja donose nova pitanja u vezi s utjelovljenjem. Post ljudska su tijela istodobno uzroci i posljedice post modernih odnosa moći i užitka, virtualnosti i stvarnosti, seksa i njegovih posljedica. Ono je

tehnologija, ekran, projicirana predodžba, tijelo pod znakom *aidsa*, zaraženo tijelo, mrtvo tijelo, tehno tijelo, homoseksualno tijelo. Post ljudski je prostor mreža označitelja i označenih na stjecištu spola, klase, etniciteta i seksualnosti. Postmoderno tijelo je bezvremeno, ali ipak uključuje sve naše znanje i iskustvo. Današnje društvo omogućuje pojedincu da izabere željeno tijelo: kupujemo ga u samoposluzi stilova, ističe Polhemus. Kada govorimo o tijelima budućnosti, mnogo je toga više u igri od estetike ili tehnološke savršenosti. To istodobno postavlja nova filozofska, etička, pravna i vlasnička pitanja: što je s osobnošću, odgovornošću te vlasništvom nad vlastitim tijelom ako ono ustvari nije njegovo/njezino vlastito tijelo?

4. KRATKA POVIJEST ŽENSKJE LJEPOTE

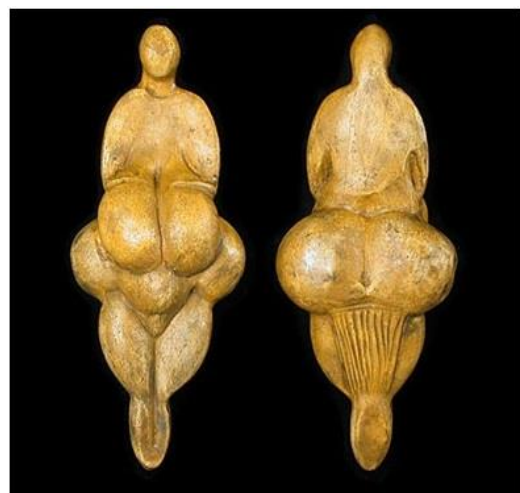
Percepcija ženske ljepote doživjela je duboku metamorfozu tijekom naše povijesti, a mnogi su se ideali ciklično pojavljivali i nestajali. Najraniji poznati izrazi ženske ljepote sadržani su u figuricama, zajednički nazvanim Venera, koje datiraju iz europskog ledenog doba prije otprilike 25 000 godina. Dolazeći iz različitih područja svijeta, ovi primjeri mogu ukazivati na fascinaciju određenim svojstvima ženstvenosti, a ne na jednostavan izraz jednolike ljepote. Sve karakterizira odsustvo lica i stopala što ih čini više simboličkim, a ne osobnim. Figurice sigurno nisu u skladu s našim današnjim osjećajem idealnog tijela; vjeruje se da ove slike predstavljaju *omaž* plodnosti i sposobnosti preživljavanja u surovim uvjetima. Akumulacija masti može se smatrati sredstvom za pohranu energije kad su očekivani vanjski izvori bili izvan dosega.

Slika 1. Venera iz Willendorfa

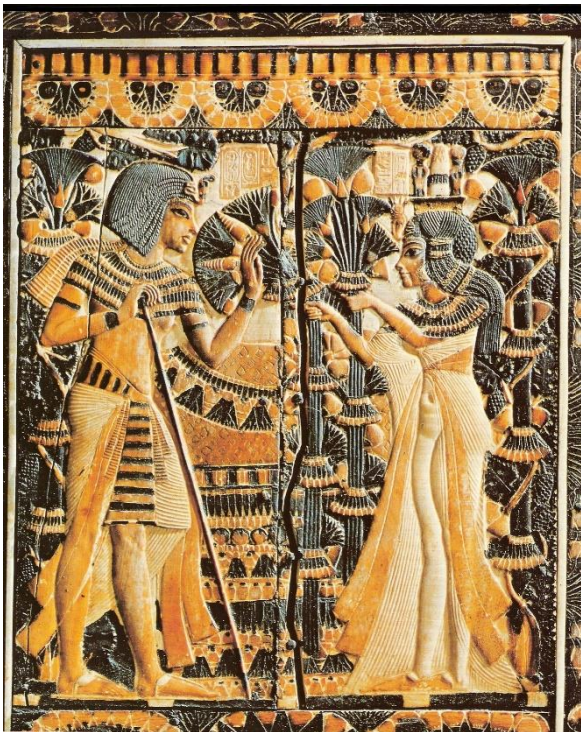
Slika 2. Venera iz Dolnih Vestonica

Slika 3. Venera iz Lespuguea

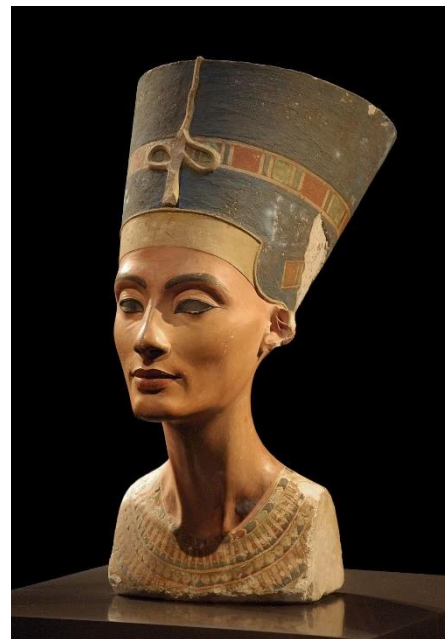
4.1. ANTIKA: Egipat

Artefakti iz Egipta otkrivaju dramatične promjene u interpretaciji ljudske ljepote, savršeno prikazane u reljefu izrađenom prije više od 3.500 godina, a prikazuju Tut-anch-Amuna i njegovu suprugu Anch-es-Amun. Slika prikazuje jedinstvenu i profinjenu modu, nježno i vitko žensko tijelo. Žene su bile u potpunosti obrijane, često uključujući i glave, a da bi se to naglasilo, njihove nabrane suknje nosile su

Slika 4. Tut-anch-Amun i njegova supruga Anch-es-Amun

se širom otvorene. U Egiptu se smatralo da je lijepo lice onog lijepog crta lica, velikih, izražajnih očiju i crne kose. Dug i graciozan vrat nadopunio je vrlo tanko tijelo s finim zapešćima i gležnjevima te dugim, nježnim prstima. Poprsje kraljice Nefertiti smatra se drevnom ikonom ženske ljepote.

Slika 5. Kraljica Nefertiti

4.2. ANTIKA: Grčka

Antička grčko-rimska haljina nije bila prazan znak: bila je raznolik i kompliciran društveni, kulturni, estetski i materijalni fenomen za svog nositelja, promatrače i prikazivače. Haljina nije bila samo materijal, već se i nosila: to je bio postupak kao i artefakt. Drevna umjetnost i književnost često pružaju trenutne snimke toga, prikazujući odjeću u upotrebi, ali da bi se pristupilo kosim informacijama o kulturnoj prirodi drevne odjeće, potrebno je više metodičnog rada. Na koji se način, na primjer, drevna haljina odnosila na tijela koja je pokrivala, skrivala, prikazivala ili upozoravala? Golotinja, unatoč klasičnom umjetničkom idealu, nije bila neuobičajena u staroj Grčkoj i Rimu. Zahtjev da se ljudsko tijelo treba odjenuti je zaostala stvarnost u klasičnom svijetu, koja se proteže još do Homerovog doba, gdje je jasno da su društveni moralni kodeksi zahtijevali pokrivanje ljudskog tijela. U Homera golotinja jednostavno nije prihvatljiva. Zapravo, tijekom cijelog grčko-rimskog razdoblja akulturacijsko tijelo bilo je odjeveno tijelo. U grčko-rimskoj prošlosti velik dio klasičnog tijela bio je prekriven drapiranom odjećom; rutinski su bile izložene samo ruke, vratovi, lica, stopala i ponekad (uglavnom za muškarce) noge. Drevna odjeća bila je nestrukturirana. Nedostao joj je kroj, oblikovanje i krojački zanat, a izrađena je samo privremeno od jednostavnih pravokutnika tkanina različitih veličina i držala se na tijelu pribadačama, broševima i remenima. Nije postojala stvar kao „gotova“ odjeća, jer se razni odjevni predmeti lako mogu odvojiti i ponovno upotrijebiti.

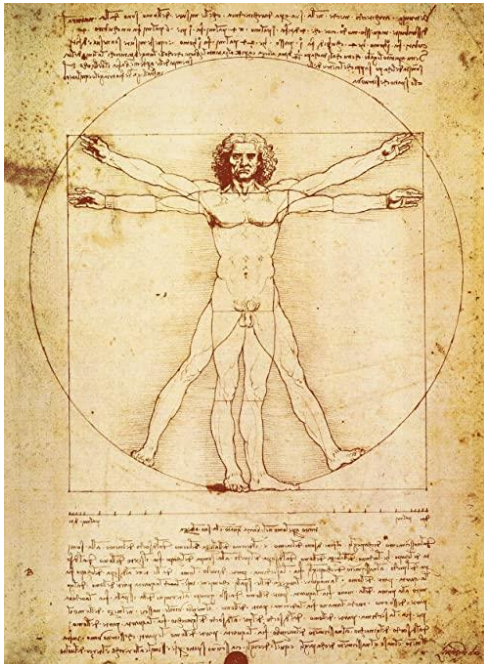
Po definiciji, zbog vrste tkanine i težine, grčka i rimska odjeća nije se dobro prilijegala tijelu ili je nužno naglašavala oblik tijela odozdo, unatoč umjetničkim konvencijama koje ponekad prikazuju lik kako grli odjeću, zavodljivo prilijepljenu uz tijelo: ovo je umjetnička konstrukcija, a ne stvarnost. Velike dužine platna mogle su se koristiti po volji u razne druge svrhe; ne bismo se trebali iznenaditi kad utvrdimo da je ogrtač jedne osobe plahta druge osobe. Nije iznenađujuće što su se grčko-rimski koncepti tjelesne ljepote, posebno žena, usredotočili na sjaj blijede kože: „bijeke ruke“ i „bijela stopala“ uobičajeni su epiteti za lijepe žene (stoga je Penelopina koža „bjelja od piljene bjelokosti“, Odiseja 18. 195-6). Sjaj je također važan za lijepu sliku: kosa i koža moraju

Slika 6. Pandora, grčka božica
(„ljepotica zla“)

svijetliti i sjajiti da bi se primijetila uistinu prirodna ljepota. Odjeća je poboljšala aspekte fizičke ljepote. Djevojka Pandora koju su bogovi izradili kao kaznu čovječanstvu i ukrašena draguljima i odjećom, smatrana je ultimativnim *kalon kakon*, ili „lijepim zlom“, jer je poput pra-ruske lutke njezin korumpirani i mrski karakter bio maskiran vanjskom tjelesnom ljepotom, koja je zauzvrat bila oplemenjena njezinom finom odjećom: fini ispredeni ogrtač i srebrni veo, upotpunjeni razmetljivim nakitom. Unatoč tome, čini se da su Grkinje i Rimljanke konzultirale priručnike za uljepšavanje kako

postići moderan preobrazbu. Moderan izgled razvijao se i mijenjao se sporije nego sada. Koncept klasične ljepote, nastao u Grčkoj, savršeno je opisan u

Slika 7. Vitruvijev čovjek,
Leonardo Da Vinci

arhitektonskoj raspravi Vitruvius Pollio u prvom stoljeću prije Krista. Tijekom povijesti duboko je utjecao na umjetnost. Ljepota se temeljila na simetriji, tjelesnom i mentalnom skladu, uravnoteženim proporcijama i matematičkom odnosu dijelova prema cjelini, poznatom kao Zlatni presjek. Ovaj dobro poznati crtež Leonarda da Vincija, oko 1500. godine, odnosi

se na jedinu arhitektonsku raspravu Vitruva Pollioja koja je preživjela od antike. Iako je ne

ilustriran, duboko je utjecao na umjetnost kroz povijest, posebno u razdoblju renesanse. Sokrat je pretpostavio da je glavni zadatak umjetnika dati standard

idealizirane konture ljudskog tijela u točnim omjerima

kako bi se postigla ravnoteža i harmonija. Još uvijek se

tome možemo diviti na kipu "Miloševe Venere",

jednog od najpoznatijih djela povijesti umjetnosti

stvorenog oko 100. pr. Postala je simbolom klasične

ženske ljepote s univerzalnom privlačnošću gdje su

matematičke proporcije stvorile, ono što se smatralo,

savršenu ravnotežu i harmoniju. Paradoksalno, za

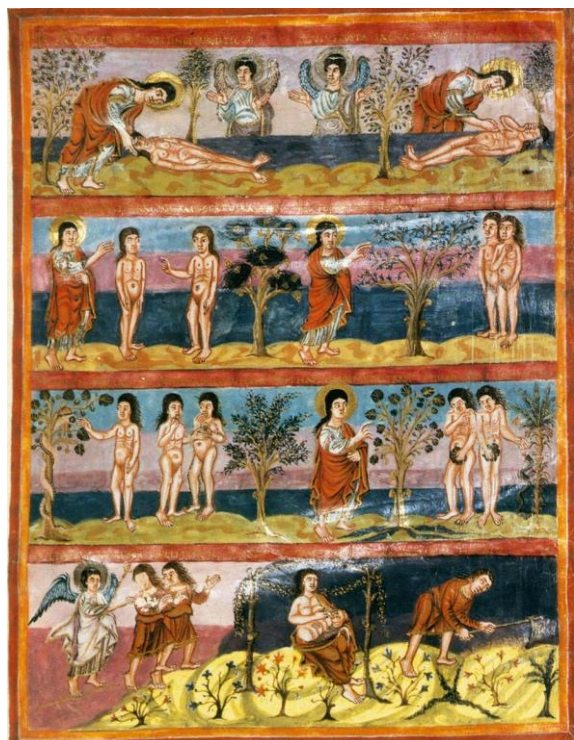

Slika 8. Venus de Milo

razliku od najsavršenije simetrije poprsja Nefertiti, Venera od Mila sadrži mnoge predviđene asimetrije lica koje je vrlo teško primijetiti ukoliko se ne izmjerite svaki detalj ili ne primijeni mreža. Jedini simetrični dio je njezino donje lice. Nos joj je odmaknut ulijevo, lijevo uho stoji više od desnog, a lijevo oko više i bliže srednjoj crti od desnog. Ova obilježja Venere dokazuju genij grčke umjetnosti i nenadmašno razumijevanje vizualne percepcije. Ovo je dar i apsolutni uvjet za one koji stvaraju umjetnost, od antičkog kipara do suvremenog praktičara estetike. Perceptivno, umjetnikov genij stvorio je savršeno uravnoteženu sliku bez inzistiranja na simetriji.

4.3. Srednji vijek

U ranom srednjem vijeku u kojem je dominirala kršćanska vjera, pretjerana briga za tijelo ili nanošenje šminke bili su nezamislivi povezujući žensku ljepotu s opasnošću i grijehom koji su doveli do izгона iz Raja uzrokovanog Evom. Proporcije i sklad postali su nevažni, a žene su predstavljene kao obične, neprivlačne figure. Pa ipak, postojao je ideal ženske ljepote, kojom je dominirala nježna, bijela koža. Redovito puštanje krvi osiguravalo je blijedu put, a toksično bijelo olovo čak se koristilo za posvjetljivanje boje kože. Nakon stoljeća zanemarivanja, kasni srednji vijek donio nam je brojne promjene u predstavljanju ženske ljepote s „mekim stilom“, vraćajući se luksuznoj, profinjenoj modi i tankoj silueti.

Slika 9. Adam i Eva, Moutier-Grandval Biblija, 840

4.4. Renesansa

U renesansi su starogrčka kultura i ideali ljepote ponovno otkriveni i postali dio svakodnevnog života. Klasični antički stil sa simetrijom i proporcijama oživljen je ženskim tijelima koja su slikovitije

Slika 10. Rođenje Venere,
Sandro Boticelli, 1486

prikazana gracioznim rukama i nogama i nježnim porculanskim tenom naglašenim šminkom. Pozornost je preusmjerena s religioznih na svjetovne teme

Slika 11. Uspavana Venera,
Giorgione, 1505

prvi put nakon helenističkog razdoblja Starog Rima. Ideali humanizma personificirani su na slici Giorgione „Uspavana Venera“ iz 1505. godine koja je imala snažan

utjecaj sve do modernih vremena.

4.5. Barok

Slika 12. Žena kralja Kandaulesa,
Jacob Jordaens, 1646

Barokni ideal ljepote donio je poslovično sladostrasno žensko tijelo. Tipični barokni sjaj prikazan ovdje 1646. "Supruga kralja Kandaules" od Jacoba Jordaensa, suvremenika Rubensa. I poput Rubensa, stasiti, bujni i okrugli oblik ženstvenosti definirao je prevladavajuće ukuse. Ali, u kasnobarokno doba, rokoko, vidimo

dramatične promjene u ukusu i percepciji

ljepote. Idealna žena postala je vitka, uskog struka i zračeci gracioznošću. Bustellijeve figurice glavni su primjeri novog trenda.

Slika 13. F.A. Bustelli, porcelan

4.6. Carstvo

Era carstva označava puni povratak savršenstvu i harmoniji drevne Grčke koji je trajao kroz sljedeće razdoblje klasicizma. Maya, jedina gola koju je Goya slikao pored "Odjevene Maje", lepršave siluete, u mnogočemu je slična renesansnoj kompoziciji Giorgionesovoj Veneri.

Slika 14. Dressed Maya,
Francisco Goya, 1798

Slika 15. Naked Maya, Francisco
Goya, 1798

4.7. Romantizam

Slika 16. Carica Elisabeth
Eugenie Amalie von Wittelsbach,
„Sissi“

Romantizam i kasnija viktorijanska vremena ojačali su ideal ženske ljepote u tankom, osastom obliku struka, krhkom ženskom tijelu s malim rukama i nogama. Carica Elisabeth Eugenie Amalie von Wittelsbach, poznata kao Sissi, bila je jedan od najpoznatijih primjera lijepe žene ovog doba.

4.8. Impresionizam

Impresionistička percepcija ljepote zadržala je tanak struk i ponovno otkrila staru značajku u novoj ženskoj silueti, „Pariško dno“, naglašene stražnjice koja gotovo 2000 godina nije postojala u kanonima ljepote.

Slika 17. Bal u Moulin
Rouge, Toulouse

5. TJELESNI IDEALI U POSLJEDNJIH 100 GODINA

Ta silueta "idealne žene" provedena je kroz niz zabavnih zrcala (moda, filmovi, zabavna glazba, politika). Također se mijenja iz godine u godinu, pa su fizičke osobine koje danas prihvaćamo često u suprotnosti s onima iz prethodnih generacija. Uvijek smo bili vezani uz oblik tijela od početka naše povijesti. Činilo se da su društva od prije tisuće godina uvijek držala određeni oblik tijela najpoželjnijim i za muškarce i za žene. Ali taj oblik tijela nije stalan, on raste i smanjuje se i mijenja kako bi odgovarao utjecajima svakog vremenskog razdoblja. Od starih Grka i Rimljana do srednjovjekovnog doba i modernog doba, idealni oblik tijela promijenio se i kolebao u gotovo svim mogućim dimenzijama. Zapravo su tjelesni ideali kroz povijest uglavnom bili maštarija, premda su se ljudi iznimno trudili pokušati ih ispuniti. Pogotovo od 19. stoljeća, većina tih tjelesnih ideala stvorena je kako bi ljudi sumnjali u sebe. Ako povijest ima išta da nas nauči o idealnom obliku tijela, to je da će se on promijeniti sutra. Ogroman broj različitih 'savršenih' oblika tijela u posljednjih 100 godina pokazuje da se ideali tijela sada mijenjaju tako brzo da ih je nemoguće pratiti. Vrijeme 'savršenog' oblika tijela je prošlo i glavni je cilj jednostavno dobro zdravlje i zadovoljstvo vlastitim tijelom.

5.1. 1910 "The Gibson Girl"

Upoznajte "it djevojku" iz doba: *Gibson Girl*.

Ilustrator Charles Gibson bio je početkom 1900-ih ono što danas predstavljaju modni fotografi koji postavljaju trendove. Njegova djevojka iz snova, emitirana na stranicama časopisa LIFE, Collier's i Harper's, brzo je postala Beyoncé svoje ere. Žene su se utrkivale da kopiraju izgled s potpisom: dokazivanje ženskog tijela poput petlje-brojke

8, zahvaljujući izvrsno stegnutom korzetu.

Slika 18. Camille Clifford,

„The Gibson Girl“

Linda M.

Scott u časopisu *Fresh Lipstick: Redressing Fashion and Feminism* piše: „Gibsonova djevojka nije bila nježna ... bila je tamna, kraljevska u držanju i prilično visoka.“ Ali Gibsonov model Camille Clifford, koja je zapravo i bila „The Gibson Girl“, kritizirala je ideal. Pjevala je: „Nosite prazan izraz i monumentalni uvojak i hodajte sa „štapom“ u

Slika 19. Gibson Girl

leđima. Tada će vas zvati Gibson Girl.“

5.2. 1920 „The Flapper“

Slika 20. Margaret Gorman na

izborima za Miss Amerike, 1921

Pozdravite se s monumentalnim oblinama i kiparskom visinom - i pozdrav *flapperu* (modno osvještenu mlada žena s namjerom da uživa i narušava konvencionalne standarde ponašanja). Za razliku od smrznute ljepotice iz desetljeća prije, *flapper* je u stalnom pokretu. Pretjerane krivulje Gibsona su nestale i zamijenjene malim poprsjem i bokovima. U modi se linija struka pomiče nekoliko

centimetara ispod pupka, što uske bokove čini nužnom. Ali nemojte se zavaravati, *flapperu* ne nedostaje seksualne privlačnosti (seksipila); fokus se jednostavno pomaknuo prema dolje na noge. Margaret Gorman, okrunjena kao prva Miss Amerike 1921. godine, bila je ideal tog doba. Njezin okvir od 5 stopa (152 cm) i 49 kilograma bio je punih 180 iz Gibsonove ere.

Slika 21. Margaret Gorman

5.3. 1930 „The Soft Siren“

Haljine su sada prekrivene pristranošću; manje kutijska, podešena silueta. Prirodni struk (oko pupka) se vraća i tu je i nagovještaj ramena. A

Slika 22. Dolores del Río

ravno poprsje postaje veoma popularno 1920-ih, ustupanjem novog

dimenzioniranja košarica grudnjaka izumljenog u ovo doba. Mediji prihvaćaju

Slika 23. Dolores del Río,

full body shot

malo zaobljenije tijelo, čineći ovo doba odskočnom daskom od usputnog, sitnog izgleda 1920-ih prema oblijom siluetom 1940-ih. Photoplay, tadašnji časopis People, proglašava glumicu Dolores del Río za "najbolju figuru u Hollywoodu". Članak pozdravlja njezinu "toplo zakrivljenu" i "zaokruženo" figuru.

5.4. 1940 „The Star-Spangled Girl“

Oproštamo se od nježnijeg izgleda 30-ih. Zahvaljujući Drugom svjetskom ratu, vojna ramena (široka, kutijasta i agresivna) postaju novi simbol ideala ljepote 40-ih godina. Kutnost je glavni motiv. Grudnjaci poprimaju i šiljasti izgled, s imenima poput „metak“ i „torpedo“. Sve to prelazi u izgled trenutka: dugi udovi, viša i kvadratnija silueta. Neka vas Rosie the Riveter ne zavara; idealni tip tijela još uvijek ne uključuje naprezanje i izraženost bicepsa. Ali postaje viši i zapovjedniji, možda ponavljajući rastuću ulogu žena u radnoj snazi dok su muškarci na bojnopolju.

Slika 24. Rosie the Riveter poster

„We Can Do It!“, 1943

5.5. 1950 „The Hourglass“

Slika 25. Vikki „The Back“ Dougan

Dobrodošli u eru pješčanog sata. Pedesetih godina prošlog stoljeća idealni tip tijela doseže proporcije Jessica Rabbit. Nakon neobičnosti ratnog razdoblja, iznad svega cijenjena je nježna sladostrasnost. Oglasi tog vremena čak su i mršavim ženama savjetovali da uzimaju dodatke za debljanje poput Wate-Ona kako bi ispunile svoje obline. Magazin Playboy i Barbie

stvoreni su u ovom desetljeću,

odjekujući u idealu malog struka i velikog poprsja. Moda je također prikazala ovaj tip tijela srcolikim dekolteom i suknjom u puni krug.

Slika 27. Izmišljeni lik Jessica Rabbit iz filma „Tko je cenzurirao Rogera zeca?“

Slika 26. Vikki Dougan iliti „The Real Jessica Rabbit“

5.6. 1960 „The Twig“

Njihanje 60-ih vraća njihalo u drugom smjeru; Vitkost je *in*, a proporcije Jessica

Slika 28. Jean Shrimpton

Rabbit su *out*. Izgled je sada svježeg lica, djevojački i androgeno dotjeran. Modeli poput Twiggy i Jean Shrimpton (zvani „Škampi“) predstavljali su novi ideal: lica lutke,

Slika 29. Twiggy

super vitke i sitne. Odjeća podržava ovaj izgled:

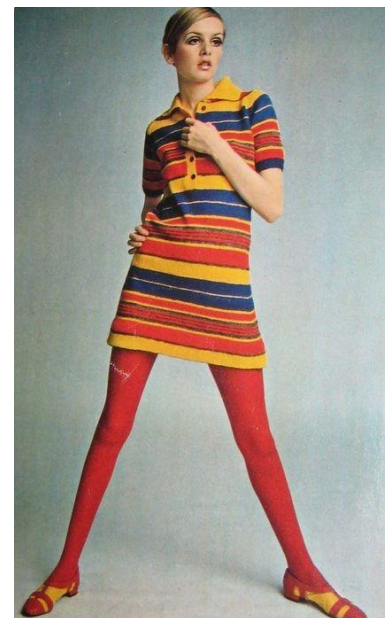
skupljene haljine uklanjaju utegnuti struk te se postavljaju modni zahtjevi manjeg

Slika 30. J. Shrimpton, *full*

body shot

poprsja i uskih bokova. Zvuči poznato? To je isti dramatični zamah koji smo vidjeli od Gibson djevojke do *flappera*. Sve više i više žena ostaje bez struka i prihvaća manje steznu garderobu. Sada se

Slika 31. Twiggy, *full body*

shot

vitak izgled ravnih trbuha mora postići prehranom.

5.7. 1970 „The Disco Diva“

Diskoteka, kombinezoni i zvonolike hlače! Ovo je desetljeće bilo bijesna zabava. No, na današnju je partijanericu i dalje vršen pritisak da održava vitko tijelo ravnog trbuha kako bi što bolje predstavila novu modu u diskoteci. Prihvaćene su sintetičke tkanine poput poliestera i *spandexa* (steznik) koje također više otkrivaju nego li tkanine prošlosti. Sveukupni izgled ostaje mršav, posebno torzo, ali obline se

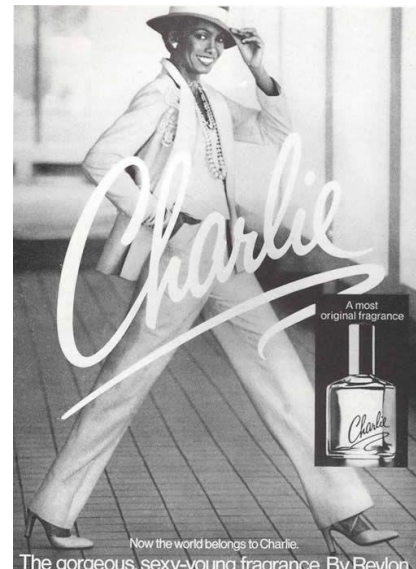
Slika 32. Moda 1970-ih

počinju vraćati. Poput 1930-ih, i ovo je desetljeće korak od sitnog izgleda 1960-

Slika 33. Beverly Johnson na naslovnici Vogue časopisa, 1974

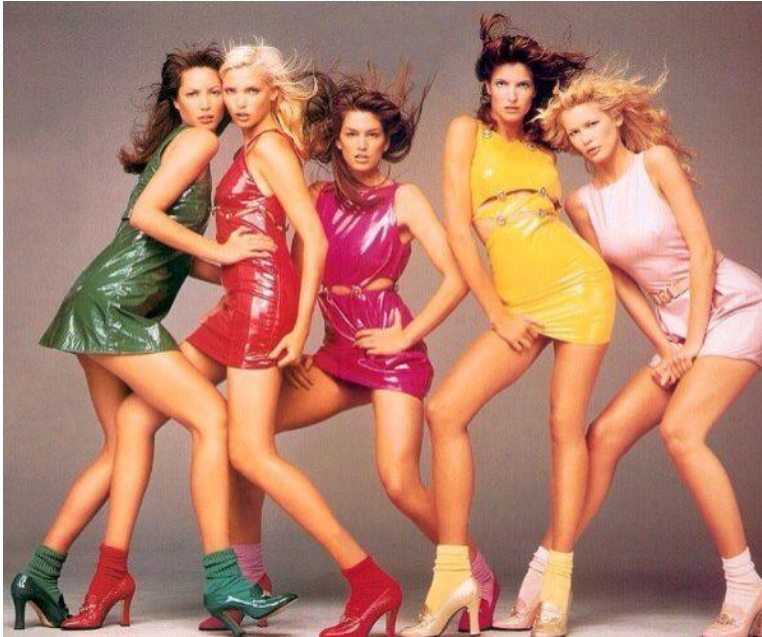
ih. Slijedeći „*the black pride*“ i pokret „*black is beautiful*“ iz 1960-ih, Beverly Johnson postaje prva crnka koja je krasila naslovnicu Voguea, dok Darnella Thomas glumi u

Slika 34. Darnella Thomas za kampanju parfema „Charlie“

revolucionarnom mirisnom oglasu „Charlie“.

5.8. 1980 „The Supermodel“

Slika 35. Prikaz nekih od najboljih modela 1980-ih

Razdoblje kada vladaju amazonski supermodeli. Ove visoke, dugonoge žene predstavljaju novi ženski ideal. Žene poput Elle MacPherson, Naomi Campbell i Linde Evangeliste vode stampedo s modne piste u srce pop

kulture, dominirajući medijima i glazbenim video spotovima ovog desetljeća. Osamdesete godine također uvode u eru *fitness*, zahvaljujući pionirskoj Jane Fondi. *Aerobik* i *jogging* oživljavaju, a po prvi puta su mišići prihvatljivi i poželjni kod žena. I osnažuje i obeshrabruje - još jedan standard ljepote koji se dodaje na produljujući popis.

Slika 36. Prikaz sportske mode 1980-ih

5.9. 1990 „The Waif“

Počinje razdoblje u kojemu smo „smanjili“ supermodele. Kate Moss otvara eru

waifa (opisuje se kao mršava osoba koja izgleda neuredno ili nezdravo).

Naysayers (osobe koje nešto kritiziraju, prigovaraju ili se protive) ga

također nazivaju „heroinskim šikom“

zbog ogoljenog izgleda povezanog sa *grunge* glazbenom scenom u Seattlu.

Sa 170 cm Moss je nesumnjivo sitan model i mršav, čak i prema

Slika 37. Kate Moss, 1990-ih

industrijskim standardima. To je čvrsto ne

atletski izgled i reakcija na amazonsku fit

ženu 80-ih. Lepršave traperice, prevelike otrcane veste, pa čak i *unisex* mirisi,

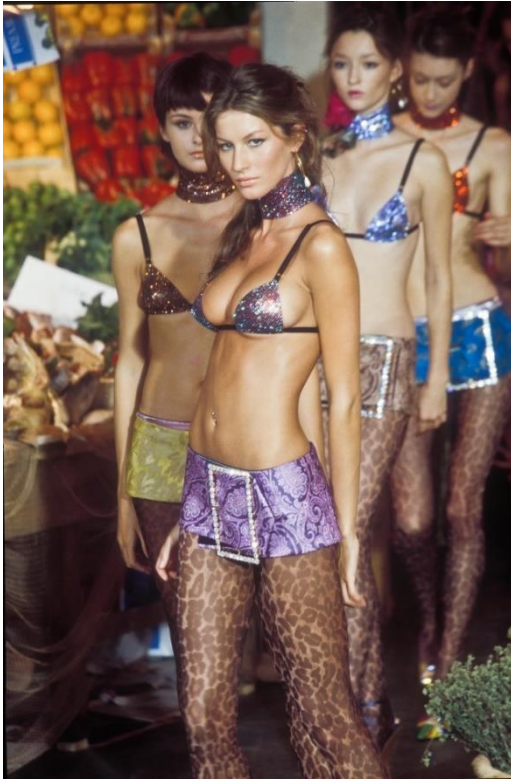
podržavaju sitan i androgen izgled *waifa*. Hollywood također prihvaća izgled.

Glumica sa popisa A-liste, 90-ih, Winona Ryder toliko je sitna, da su-glumac Ben

Stiller uzvikuje: „Ona je poput male figurice za stolić!“

5.10. 2000 „The Buff Beauty“

Supermodel Giselle Bündchen, kako navodi Vogue, vraća seksipil. Zaslužna je za

Slika 38. Giselle Bündchen

završetak ere "heroinskog šika". Nestao je blijed, mršav pogled staklenih očiju 90-ih.

Sada ulazimo u eru vidljivih trbušnjaka i zaglađenog „isfotošopiranog“ lica. Bündchen

je u magazinu Rolling Stone okrunjena za

„Najljepšu djevojku na svijetu“, a dominira

pistom, tiskanim oglasima, revijom donjeg

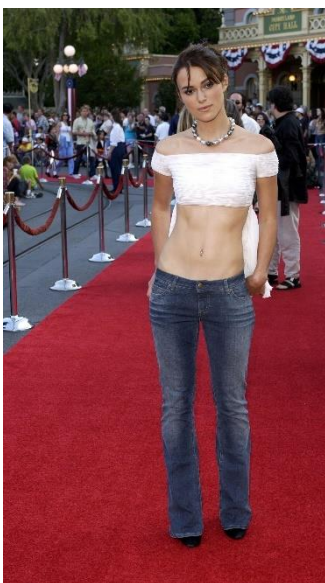
rublja Victoria's Secreta i crvenim tepihom.

Holivudske glumice slijede njezinu ulogu

unajmljujući „malu vojsku“ osobnih trenera i

naslažući na sebe nekoliko slojeva spreja za

tamnjenje u sezoni dodjela nagrada.

Slika 39., 40. i 41. Moda 2000-ih godina na crvenom tepihu

5.11. 2010 pa sve do danas

Slika 42. Kim Kardashian, prikaz

„najpoznatije stražnjice svijeta“;

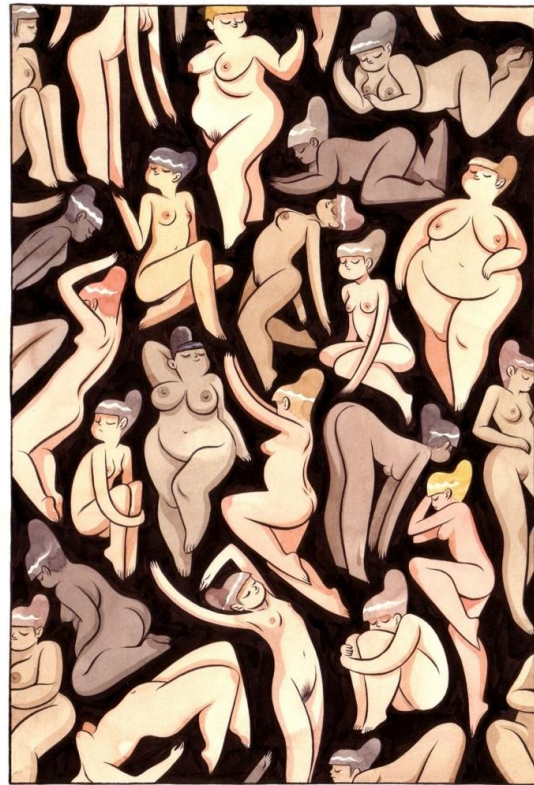
ideali današnjice

Naročito velik utjecaj na tjelesne odnosno fizičke ideale na suvremeni svijet imaju društveni mediji. Rekla bih kako su se prije više cijenile i isticale grudi, kada govorimo o

samom ženskom tijelu, dok se danas naglasak stavlja na stražnjicu kao što možemo primijetiti kod sestara

Kardashian i Jenner, pjevačica kao što su Nicki Minaj, Jennifer Lopez te još mnogih poznatih ličnosti, ali i kod današnjih „Influencera“. Društveni mediji i svi njegovi korisnici koji imaju važnu ulogu u tom svijetu (poznate osobe, influencersi, blogeri, itd.) pokazuju nam iz dana u dan svoje „savršene živote“, što kada dođemo do prave spoznaje, radimo svi mi koji smo sudionici medijskog svijeta. Došla su vremena kada te kao osobu, i fizički i mentalno, smatraju vrijednim samo onda kada si savršen; dobrog imovinskog stanja, ispravne vjeroispovijesti, zgodan/na, lijep/a, pametan/na (što često uopće nema veze sa pameću) i poželjan kod drugih ljudi odnosno popularan/na. Naročito se, po tim faktorima danas, žene dijele na određene skupine u društvima. Ženski standardi i ideali ljepote se mijenjaju iz dana u dan, nameću nam se novi trendovi. Očekuje se od nas da ih pratimo i primjenjujemo. Postavljena su i pravila kako bi jedna ženska osoba

trebala izgledati, ovisno o starosti i drugim faktorima, te kako bi se ista trebala ponašati. Danas prevladavaju plastične operacije, raznorazni kozmetički tretmani, stalni posjeti frizerskim salonima i ostalim djelatnostima koji se bave uljepšavanjem te fotošop u velikim dozama. Kao veliki dio u životu jedne moderne žene ubrajamo i pravilnu prehranu te odlazak u teretanu ili jednostavno, bavljenje sportom. Ali sve ovo ipak zavisi do same osobe; što su joj prioriteti te kako ona gleda na današnji svijet i sve njegove čari. Jer, s druge strane gledišta, u današnje vrijeme se prihvaća puno toga o čemu se u prošlosti nije smjelo ni pomisliti. Žene imaju izrazito veća prava te su slobodnije nego što su ikada bile. Društveni mediji počinju prikazivati realnije slike i poglede na život: ne provlači se život više kroz raznolike filtere danas, koliko je prije. Prikazuju se realna tijela u realnim stanjima u kojima se nalazi ili će se nalaziti jedno živo biće; čovjek. Polako, ali sigurno se stapamo u jednu cjelinu koja je napokon otvorila oči i skinula filtere sa istih, gledajući na svijet realnim pogledima. Imamo pravo raditi sa našim tijelima što hoćemo i kako. Umjesto da

Slika 43. Prikaz raznolikih oblika
tijela, kao i boje kože

jurimo taj besmisleni popis svojstava, prihvatimo ono sa čime smo se rodili i upamtimo: medijska ideja ljepote je subjektivna i mijenja se, ali samopouzdanje je uvijek u stilu. Sva su tijela lijepa!

6. ZAKLJUČAK

Prema tijelu se ne možemo odnositi kao prema objektu, jer nije predmet, ono je nezamjenjivo. Tijelo se može objektivizirati, ali pri tome ne gubi svoj identitet, već mu se nastoji pridodati novo svojstvo koje može ili ne mora prihvatiti. Danas je tijelo uvelike marginalizirano potrošačkim društvom i prikazano kao objekt, dok ga s druge strane upravo umjetnička ideja nastoji izdvojiti iz uopćenog objektiviziranja te ga prikazati kao autonoman subjekt ili skup subjektivnosti što nas čini individualnim osobama tj. ljudima. Ono je subjekt koje stvara te postaje nositelj ili vršitelj radnje. Tjelesnost nije samo prisutna kao naš dualizam s duhovnim, nego je i oblik komunikacije s drugim ljudima; kao oblik stvaranja interakcije i ograničavanja odnosa. Prikaz i ideali tijela u skladu sa kulturom i umjetnošću s vremenom konstantno evoluiraju, prilagođavaju se i mijenjaju.

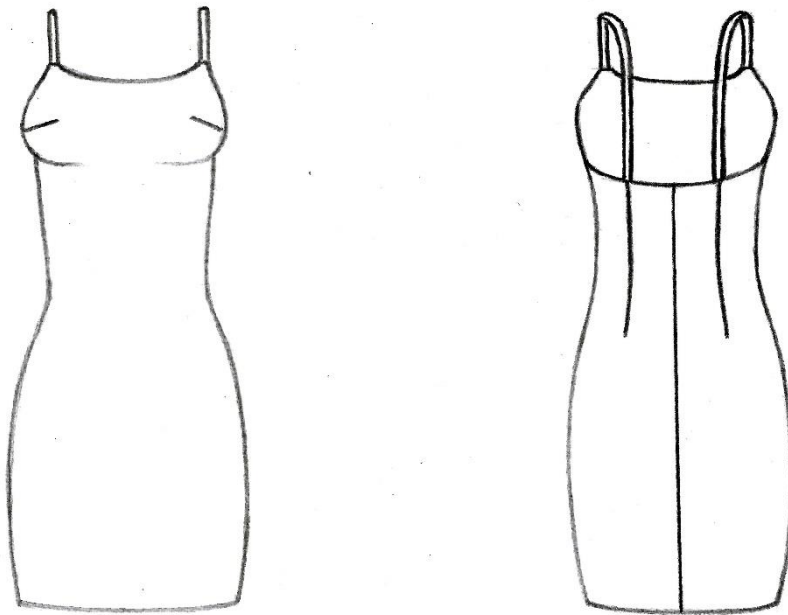
7. EKSPERIMENTALNI DIO

Slika 44. Crtež satenske haljine

U eksperimentalnom dijelu izrađena je konstrukcija temeljnog kroja haljine, u mjerilu 1:5, na osnovi kojeg je kroj zatim modeliran u model satenske haljine prema crtežu iz praktičnog dijela, kojeg možemo vidjeti na slici 44. Dodani su šavni dodaci te su u konačnici prikazani krojni dijelovi osnovne tkanine pripremljeni za krojenje.

7.1. Opis modela satenske haljine

Slika 45. Skica modela jednostavne satenske haljine

Jednostavan model satenske haljine (prikazan na slici 45.) čija dužina seže do pola bedara. Haljina, na prednjem dijelu, ima blago zaobljen vratni izrez koji je na

temeljnem kroju dodatno

spušten te ima prsne ušitke koji započinju u bočnom šavu. Radi se o uskom modelu koji prijanja uz tijelo. Na stražnjoj strani uočavamo dva ušitka i razdjelni šav po sredini te, kao i na prednjem dijelu, spustili smo vratni izrez, ali nešto više. Dakle, haljina se sastoji od 3 krojna dijela i tankih „špageti“ naramenica.

7.2. Mjere za konstrukciju temeljnog kroja haljine

Za konstrukciju temeljnog kroja suknje potrebna je oznaka veličine i sljedeće mjere:

Oznaka veličine: C-40

Glavne tjelesne mjere

	1/2	1/4	1/8
Tv Tjelesna visina = 168 cm	84	42	21
Os Opseg struka = 76 cm	42	-	-
Ob Opseg bokova = 100 cm	50	-	-

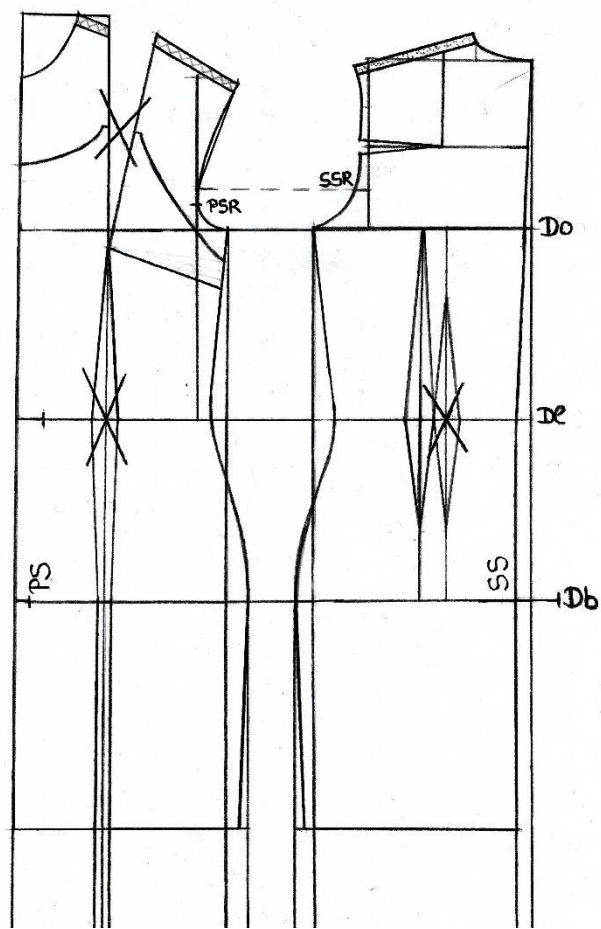
Konstrukcijske mjere:

Dk Duljina kroja = 105 cm ($3/8 Tv$)

Vb Visina bokova = 21 cm ($1/8 Tv$)

7.3. Konstrukcija temeljnog kroja i modeliranje haljine

Prikazani su konstrukcija temeljnog kroja, opis prednjeg, opis stražnjeg dijela i izmodelirani kroj. Konstruirani kroj poslužio kao polazna osnova za modeliranje satenske haljine. Za modeliranje koristili smo prednji i stražnji dio temeljnog kroja. Na prednjem dijelu premjestili smo prsni ušitak u bočni šav, spustili vratni izrez i izmodelirali smo ga. Dužinu

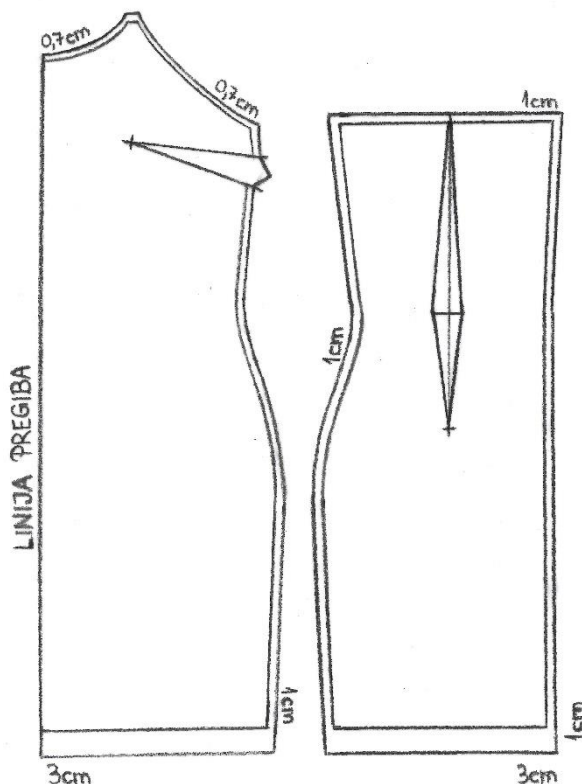
Slika 46. Temeljni kroj haljine i

haljine, i na prednjem i na stražnjem dijelu, smo skratili za 20 cm te smo

suzili haljinu tako da smo, na novo nastaloj liniji duljine kroja, ušli za 1 cm u kroj te tu novonastalu točku spojili sa točkom u kojoj se sijeku linija bokova i bočni šav. Na stražnjem dijelu smo premjestili ušitak za njegov iznos i produžili ga tako da završava na liniji duljine leđa. Istovremeno, odredili smo vratni izrez na stražnjoj strani uz pomoć linije duljine leđa.

modeliranje

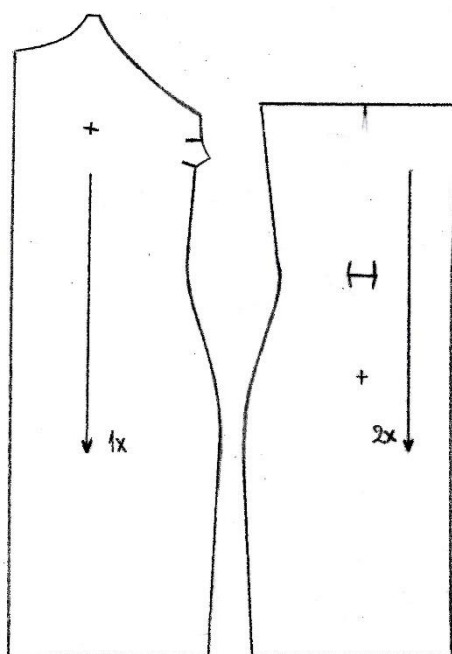
7.4. Izdvajanje krojnih dijelova i dodavanje šavnih dodataka

Slika 47. Krojni dijelovi sa šavnim dodacima

dodajemo 3 cm. Na liniji stražnjeg sastava, dodajemo na oba dijela, po 1 cm šavnog dodatka. Na svim krojnim dijelovima se nalazi označen smjer polaganja krojnog dijela (smjer niti osnove), a navedeno je koliko se puta krojni dio kroji.

Kad izdvajamo krojne dijelove iz temeljnog izmodeliranog kroja, stražnji dio treba izdvojiti odnosno izrezati 2 puta, a prednji dio samo jednom jer linija prednjeg sastava ide na pregib materijala. Na bočne šavove kao i oko vratnog izreza dodajemo po 1 cm šavnog dodatka. Na dužinu, i prednjeg i stražnjeg dijela,

Slika 48. Izdvojeni krojni dijelovi spremni za krojenje

8. LITERATURA

- Marwick, A. (1988) *Beauty in History: Society, Politics and Personal Appearance c. 1500 to Present*, Thames and Hudson: London
- Pacteau, F. (1994) *The Symptom of Beauty*, London: Reaktion Books
- Djurdja Bartlett (ur.) *TIJELO U TRANZICIJI*, Tekstilno-tehnološki fakultet, Zagreb, 1990
- Robb, J., J. T. Harris, O.: *The Body In History: Europe from the Paleolithic to the Future*, Cambridge University Press, University of Leicester, 2015
- Berthelot, J. M. (1991): *Sociological Discourse and the Body*, u: M. Featherstone, M. Hepworth i B. S. Turner (ur.) *The Body: Social Process and Cultural Theory*, London: Sage
- Polhemus, T. (1978) (ur.) *Social Aspects of the Human Body*, London : Penguin Books
- Schatzki, T. R., i Natter, W. (ur.) (1996) *The Social and Political Body*, New York and London: The Guilford Press
- Shilling, C. (1993) *The Body and Social Theory*, London: Sage
- Theweleit, K. (1987) *Male Fantasies: Women, Floods, Bodies, History*, Vol 1, Minneapolis, University of Minnesota Press, hrv. prijevod *Muške fantazije* (1983), Zagreb: Grafički zavod Hrvatske

- Turner, B. S. (1991) *Recent Developments in the Theory of the Body*, u: M. Featherstone, M. Hepworth i B. S. Turner (ur.) *The Body: Social Process and Cultural Theory*, London: Sage
- Turner, B. S. (1996) *The Body and Society*, London: Sage
- Mary Harlow (ur.) (2016) *A Cultural History of Dress and Fashion in Antiquity*, *The Cultural Histories Series*, u: Susan J., Vincent, Mary Harlow, Sarah-Grace Heller, Elizabeth Currie, Denise Amy Baxter, Peter McNeil, Alexandra Palmer, London: Bloomsbury
- <https://www.visagemedart.com/brief-history-of-feminine-beauty>, *The History of Feminine Beauty* , C., 1. prosinca 2017
- <https://greatist.com/grow/100-years-womens-body-image>, *See How Much the Perfect Female Body Has Changed in 100 Years*, Maria Hart, 15. studenog

9. POPIS PRILOGA

Slika 1. Venera iz Willendorfa, <https://www.wikiwand.com/sh/Skulptura>

Slika 2. Venera iz Dolnih Vestonica, <http://www.hr.nms-int.com/pripadove-studie/skenovanie-vestonickej-venuse/>

Slika 3. Venera iz Lespuguea, <http://arheon.net/paleoliticke-venere/>

Slika 4. Tut-anch-Amun i njegova supruga Anch-es-Amun,

<https://www.pinterest.com/pin/139752394657000977/>

Slika 5. Kraljica Nefertiti, <https://hr.wikipedia.org/wiki/Nefertiti>

Slika 6. Pandora, grčka božica (ljepotica zla),

<https://www.britannica.com/topic/Pandora-Greek-mythology>

Slika 7. Vitruvijev čovjek, Leonardo Da Vinci,

<https://www.amazon.com/PalaceLearning-Vitruvian-Leonardo-Vinci-Poster/dp/B0844ZGTN6>

Slika 8. Venus de Milo, <https://www.telegram.hr/kultura/znanstvenici-jos-uvijek-ne-znaju-gdje-su-nestale-ruke-slavne-skulpture-venere/>

Slika 9. Adam i Eva, Moutier-Grandval Biblija, 840,

https://www.wga.hu/html_m/zgothic/miniatur/0801-850/2french/5tours1.html

Slika 10. Rođenje Venere, Sandro Boticelli, 1486,

https://en.wikipedia.org/wiki/The_Birth_of_Venus

Slika 11. Uspavana Venera, Giorgione, 1505,

[https://en.wikipedia.org/wiki/Sleeping_Venus_\(Giorgione\)](https://en.wikipedia.org/wiki/Sleeping_Venus_(Giorgione))

Slika 12. Žena kralja Kandaulesa, Jacob Jordeans, 1646,

https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Jacob_Jordaens-King_Candaules_of_Lydia_Showing_his_Wife_to_Gyges.jpg

Slika 13. F. A. Bustelli, porculan, <https://veryimportantlot.com/en/lot/view/elf-figuren-aus-der-commedia-dellarte-nymphenburg-49018>

Slika 14. Dressed Maya, Francisco Goya, 1798,

https://en.wikipedia.org/wiki/La_maja_vestida

Slika 15. Naked Maya, Francisco Goya, 1798,

https://en.wikipedia.org/wiki/La_Maja_desnuda

Slika 16. Carica Elisabeth Eugenie Amalie von Wittelsbach, „Sisi“,

<https://twunroll.com/article/1295106109926264833>

Slika 17. Bal u Moulin Rougeu, Toulouse,

<https://www.pinterest.com/pin/419468152786929096/>

Slika 18. Camille Clifford, „The Gibson Girl“,

<https://glamourdaze.com/2011/03/edwardian-fashion-gibson-girl.html>

Slika 19. Gibson Girl, https://en.wikipedia.org/wiki/Gibson_Girl

Slika 20. Margaret Gorman na izborima za Miss Amerike, 1921, https://en.wikipedia.org/wiki/Margaret_Gorman

Slika 21. Margaret Gorman, https://it.wikipedia.org/wiki/Margaret_Gorman

Slika 22. Dolores del Rio, <https://heavy.com/entertainment/2017/08/dolores-del-rio-google-doodle-bio-photos-husband/>

Slika 23. Dolores del Rio, full body shot, <https://www.amazon.com/Dolores-Madame-Archival-Quality-Reproduction/dp/B07B9P5JBB>

Slika 24. Rosie the Riveter poster „We Can Do It!“, 1943, https://en.wikipedia.org/wiki/We_Can_Do_It!

Slika 25. Vikki „The Back“ Dougan,

<https://classicentertainmentautographs.com/products/cat-001301-vikki-dougan>

Slika 26. Vikki Dougan, ilitii „The real Jessica Rabbit“, <http://www.nortonofmorton.com/2015/01/smouldering-siren-vikki-back-dougan.html>

Slika 27. Izmišljeni lik Jessica Rabbit iz filma „Tko je cenzurirao Rogera zeca?“, https://en.wikipedia.org/wiki/Jessica_Rabbit

Slika 28. Jean Shrimpton, <https://www.pinterest.com/pin/107875353547662454/>

Slika 29. Twiggy, <https://www.pinterest.nz/pin/306455949645930948/>

Slika 30. J. Shrimpton, *full body shot*,

<https://ohsolovelyvintage.blogspot.com/2012/11/sixties-style-icon-jean-shrimpton.html>

Slika 31. Twiggy, *full body shot*,

<https://www.pinterest.com/pin/175007135494058498/>

Slika 32. Moda 1970-ih,

<https://flashbak.com/the-tacky-splendor-of-sleazy-disco-fashion-catalogs-25951/>

Slika 33. Beverly Johnson na naslovnici Vogue časopisa, 1974,

<https://www.vogue.com/article/beverly-johnson-vogue-cover-changed-fashion>

Slika 34. Darnella Thomas za kampanju parfema „Charlie“,

<https://www.pinterest.ru/pin/365847169703953512/>

Slika 35. Prikaz nekih od najboljih modela 1980-ih,

<https://www.pinterest.com/pin/247486941999872927/>

Slika 36. Prikaz sportske mode 1980-ih, <https://watchmojo.com/video/id/11110>

Slika 37. Kate Moss, 1990-ih,

<https://guinverevanse.wordpress.com/2013/06/12/kate-moss-x-corinne-day/>

Slika 38. Giselle Bundchen, <https://nl.pinterest.com/pin/809170258029251833/>

Slika 39. Moda 2000-ih godina na crvenom tepihu,

<https://www.harpersbazaar.com/celebrity/red-carpet-dresses/g12025412/early-2000s-fashion/>

Slika 40. Moda 2000-ih godina na crvenom tepihu,

<https://www.harpersbazaar.com/celebrity/red-carpet-dresses/g12025412/early-2000s-fashion/>

Slika 41. Moda 2000-ih godina na crvenom tepihu,

<https://www.harpersbazaar.com/celebrity/red-carpet-dresses/g12025412/early-2000s-fashion/>

Slika 42. Kim Kardashian, prikaz „najpoznatije stražnjice svijeta“; ideli današnjice, <https://www.currentbreakingnewsonline.com/2019/12/military-managers-to-utilize-kim.html>

Slika 43. Prikaz raznolikih oblika tijela, kao i boje kože

Slika 44. Crtež satenske haljine

Slika 45. Skica modela jednostavne satenske haljine

Slika 46. Temeljni kroj haljine i modeliranje

Slika 47. Krojni dijelovi sa šavnim dodacima

Slika 48. Izdvojeni krojni dijelovi spremni za krojenje

